

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10477484>

Мельник Т. А.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Центральноукраїнський національний технічний університет*

<https://orcid.org/0000-0003-1372-3585>

Коцюрба О. Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Центральноукраїнський національний технічний університет*

<https://orcid.org/0000-0001-6356-7301>

Михайленко А. Г.

*здобувачка другого рівня вищої освіти
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Центральноукраїнський національний технічний університет*

<https://orcid.org/0009-0002-8815-8306>

МЕНЕДЖМЕНТ БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

JEL Classification: G 22, G 21

SECTION “ECONOMICS”: Економіка

Анотація. В статті систематизовані п'ять основних підходів щодо визначення банківського страхування. Пропонується розглядати банківське страхування як комплексну угоду про співпрацю між банком і страховиком щодо визначених аспектів діяльності. Проведена оцінка сучасного стану банківського страхування в Україні. Виявлена тенденція активного продажу банками догорів на ринку страхування життя як страхових посередників. Окресленні основні проблеми розвитку банківського страхування в Україні: виникнення конфлікту інтересів між банком і страховиком, специфічність і складність страхової послуги, невідповідність українського законодавства європейському, недостатній рівень цифрової трансформації ринку фінансових послуг. Запропоновані шляхи вирішення окреслених проблем дозволить розвивати банківське страхування на ринку страхових послуг в Україні, що надасть додаткової стабільності як банківському так і страховому сектору економіки та сприятиме їх європейській інтеграції.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страховий менеджмент, співпраця банку і страховика, страховий агент.

Annotation. Further development of banking insurance services has become one of the main trends in the financial services market and contributes to the processes related to the European integration of the Ukrainian financial sector. That is why the issue of the bank insurance development in modern unstable conditions remains relevant. The study purpose is to identify the main problems of its European integration and substantiate practical recommendations on management directions for their solution based on the analysis of the state of bank insurance development.

Five approaches to determine the bank insurance economic category are systematized and allocated. It is proposed to consider bank insurance as a comprehensive cooperation agreement between the bank and the insurer regarding:

- insurance services provision by the bank through insurance agents or insurance brokers;
- insurance by the insurer of the bank's various risks and its staff; banking services provision by the insurer;
- regulation of the ownership structure between the bank and the insurer in the integrated financial group;
- innovative universal financial service creation.

The assessment of the bank insurance current state in Ukraine showed that cooperation is being formed between banks and insurers to introduce it in the form of concluding insurance contracts through banking institutions. At the same time, Ukrainian banks actively sell up on life insurance as insurance intermediaries, which meets the needs of all participants in the cooperation.

The main problems of the bank insurance development in Ukraine are outlined: the emergence of interest conflict between the bank and the insurer, the specificity and complexity of the insurance service, the inconsistency of Ukrainian legislation with European, the insufficient level of the financial services market's digital transformation. The proposed ways to solve the outlined problems will allow to develop banking insurance in the financial services market in Ukraine, which will give additional stability to both the banking and insurance sectors of the economy.

Key words: insurance, insurance market, insurance management, cooperation between the bank and the insurance company, insurance agent.

Вступ

Ринок банківського страхування в Україні знаходиться постійно під впливом різноманітних негативних зовнішніх економічних і політичних факторів, що призводить до його адаптації шляхом постійної трансформації й створення нових страхових послуг. Подальший розвиток послуг банківського страхування стало однією з основних тенденцій на ринку страхових послуг та сприяє процесам пов'язаних з європейською інтеграцією української фінансової сфери. Саме тому залишається актуальним питання щодо розвитку банківського страхування в сучасних нестабільних умовах.

Питанням щодо становлення банківського страхування та напрямків його сучасного розвитку присвячені публікації великої кількості науковців. Основні історичні етапи становлення банківського страхування на ринку страхових послуг обґрунтовані Н. Е. Аванесова [1, с. 7]. О. В. Борисюк висвітлив переваги застосування банківського страхування для всіх учасників і основні світові моделі співпраці банку і страховика [3, с. 430]. І. Б. Дзедзик розкрив природу виникнення банківського страхування та дослідив вплив на нього ризиків відмивання злочинних доходів [4]. Н. Л. і О. В. Іващук вивчили досвід європейських країн щодо застосування різних організаційних форм інтегрованих фінансових груп в банківському страхуванні [5].

Незважаючи на велику кількість публікацій, які присвячені банківському страхуванню, сучасний стан ринку страхових послуг в Україні постійно потребує додаткових досліджень, які би актуалізували показники його розвитку, виявляли би нові тенденції менеджменту банківського страхування в Україні, обґрунтовували би доцільність європейської інтеграції банківського страхування.

Мета статті полягає у тому, що на основі проведеного аналізу стану розвитку банківського страхування виявити основні проблеми його євроінтеграції та обґрунтувати практичні рекомендації щодо напрямів менеджменту для їх вирішення.

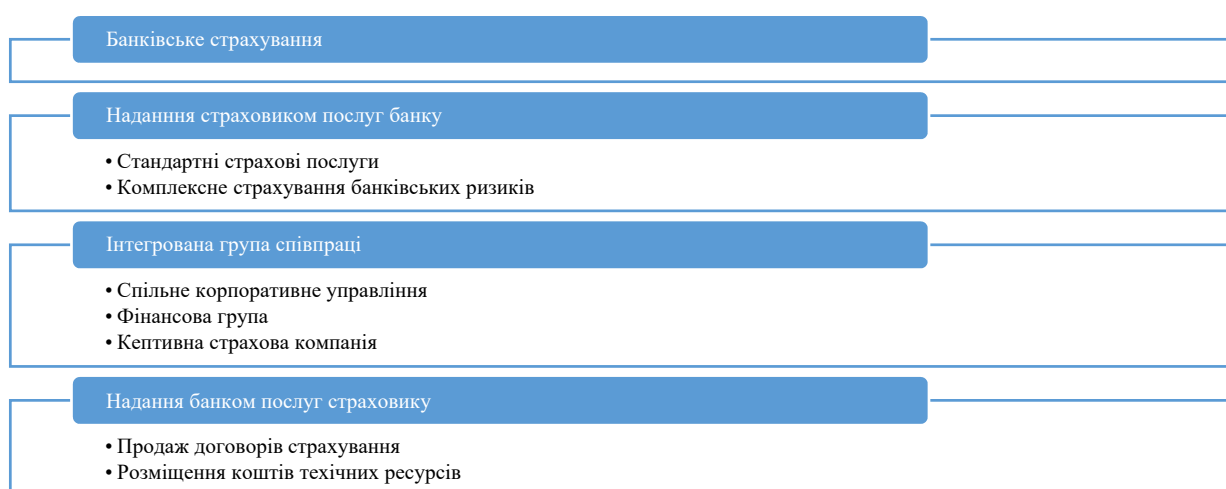
Для вирішення поставленої мети необхідно розв'язати основні завдання:

- здійснити оцінку банківського страхування в Україні;
- сформулювати пропозиції щодо вирішення проблем, які притаманні банківському страхуванню в Україні.

Результати

Стрімкий розвиток цифрових технологій на українському ринку фінансових послуг сприяє процесу взаємодії страховиків з банками, внаслідок чого виникає особлива форма партнерства, яка отримала назву банківське страхування.

Економічна категорія банківське страхування знаходиться на стадії становлення і викликає зацікавленість у багатьох науковців. Для зручності пропонуємо систематизувати у вигляді схеми (рис. 1) взаємодію банку зі страховиком, яка допомагає розкрити значення поняття банківського страхування.

Рис. 1. Схема структури банківського страхування

Джерело: складено авторами.

Дослідивши низку праць вітчизняних науковців, на нашу думку, доречно виділити п'ять основних підходів до трактування цієї дефініції (табл. 1).

Таблиця 1

Різні підходи до визначення банківського страхування

Автори	Визначення банківського страхування
Підхід 1. Банківське страхування - це угода про продаж банком договорів страхування своїм клієнтам	
І. Б. Дзедзик	Банківське страхування – це «співробітництво банківської установи з страховою компанією в напрямку продажу страхових послуг» [4, с. 156].
В. В. Тринчук, В. В. Кучеренко	Банківське страхування – «це інтеграція діяльності фінансових посередників – банків і страхових компаній з метою розповсюдження страхових продуктів через банківську мережу» [10, с. 167].
О. П. Павленко, Н. П. Дуброва	Банківське страхування – це «організація системи крос-продажів страхових полісів через розгалужену мережу банківських підрозділів» [7, с. 187].
Підхід 2. Банківське страхування - це угода про продаж страховиком банківського продукту своїм клієнтам	
Н. Л. Іващук, О. В. Іващук	Банківське страхування (assurbanking) - це страховик, який пропонує типовий банківській продукт [5, с. 65].

Підхід 3. Банківське страхування - це угода про страхування страховиком різних банківських ризиків	
Т. Фатєєва, О.П. Павленко	Банківське страхування – це «специфічна сфера страхового ринку, в якому використовуються методи формування, розподілу і використання страхових фондів призначених для страхування банківських ризиків, будуються взаємовідносини страхових компаній з банківськими установами та здійснюється страхування заставного майна» [11, с.215]
Підхід 4. Банківське страхування - це угода про співпрацю страховика і банку щодо удосконалення фінансової послуги	
Н.С. Аванесова	Банківське страхування – це «набір фінансових послуг, які можуть задовольнити як банківські, так і страхові потреби клієнта одночасно» [1, с. 6].
Н. Л. Іващук, О. В. Іващук	Банківське страхування – це «стратегія, яку застосовують банки з метою надання фізичним особам інтегрованих фінансових послуг» [5, с. 66].
В. М. Кремень	Банківське страхування – це «залучення банківських установ в процес виробництва, маркетингу та розповсюдження страхових послуг» [6, с. 100].
Підхід 5. Банківське страхування - це угода про створення страховиком і банком інтегрованої бізнес групи	
Н. В. Соловей	Банківське страхування – це консолідація страховика і банку у вигляді трьох форм взаємодії (угода про співпрацю без створення окремої юридичної особи, злиття чи поглинання компанії, створення кептивного страховика) [9, с. 4].

Джерело: складено авторами з використанням вказаних джерел

Проаналізувавши всі визначення наведені в табл. 1 дійшли висновку, що економічну категорію «банківське страхування» пропонуємо розглядати як комплексну угоду про співпрацю між банком і страховиком щодо:

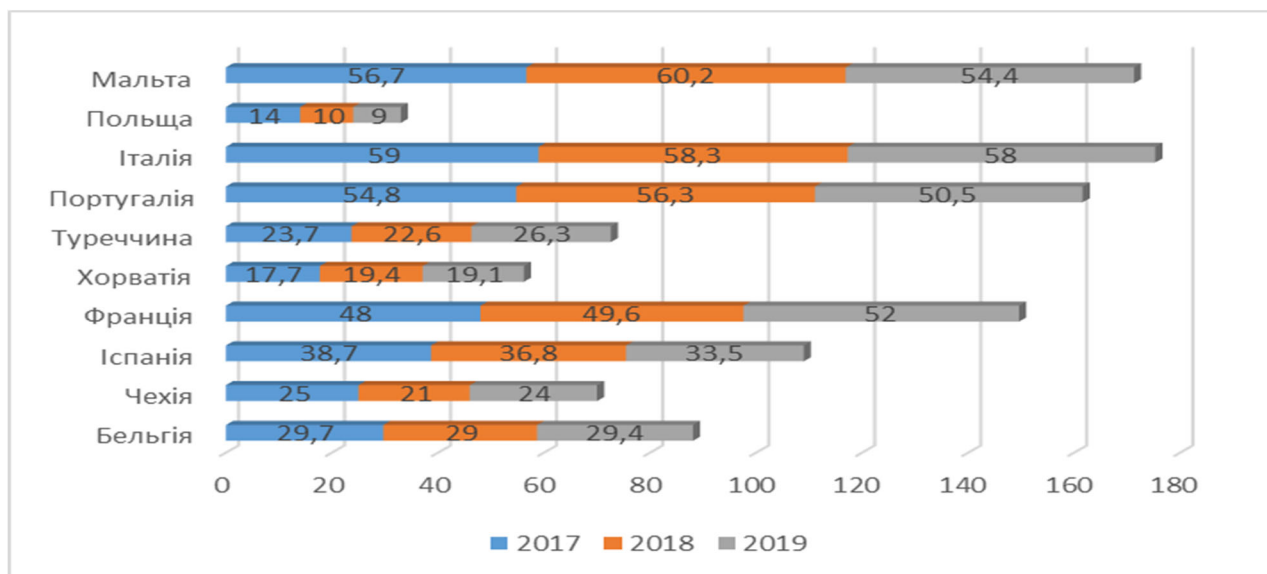
- надання банком страхових послуг у вигляді страхових агентів чи страхових брокерів;
- страхування страховиком різних ризиків банку і його персонал;
- надання страховиком банківських послуг;
- урегулювання структури власності між банком і страховиком в інтегрованій фінансовій групі;
- створення інноваційної універсальної фінансової послуги.

Саме використання банківського страхування допомогло вітчизняним страховикам і банкам подолати наслідки карантинного обмеження під час пандемії COVID-19 у 2020-2021 роках та повномасштабного вторгнення російських військ в 2022 році. В наслідок цих подій українські банки і страховики почали активно співпрацювати для зменшення очікуваних збитків. Адже, завдяки угоді про банківське страхування банк отримує нові джерела доходів, у страховика збільшується страховий портфель і зменшуються витрати на збут. Банківський канал продажу договорів страхування оптимізує вибір банківської і страхової послуги та задовольняє потреби клієнтів [3, с. 428].

В європейських країнах банківське страхування активно використовується (рис. 2). Проте рівень його використання в європейських країнах різний. Найбільша частка – Мальта 60-54%, Італія 58-59%, Португалія 50-56 % і Франція 48-52 %. Найменша частка – Польща 9-14 %, Хорватія 17-19 %. При цьому поступове щорічне збільшення частки банківського страхування спостерігається лише у Франції.

В Україні банківське страхування використовується при продажі договорів з ризикового страхування. За допомогою банків розповсюджуються договори страхування фінансових ризиків, страхування майна, страхування заставного майна, страхування кредитів, внутрішні та міжнародні

договори страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, страхування автомобілів тощо.

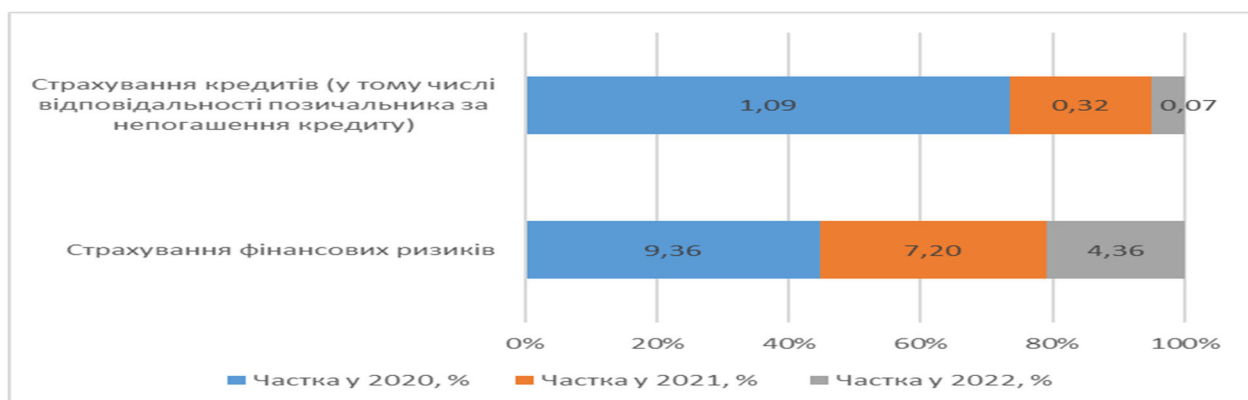
Рис. 2. Частка банків в структурі каналів збуту договорів страхування в країнах Європи, %

Джерело: складено авторами з використанням [12].

На рис. 3 наведена частка страхових премій з двох видів страхування які можна віднести до банківського страхування, а саме страхування кредитів та фінансових ризиків. При цьому спостерігаємо, що:

- частка страхових премій зі страхування кредитів у 2020 році становить 1 %, а у 2021-2022 роках вже менше одиниці;

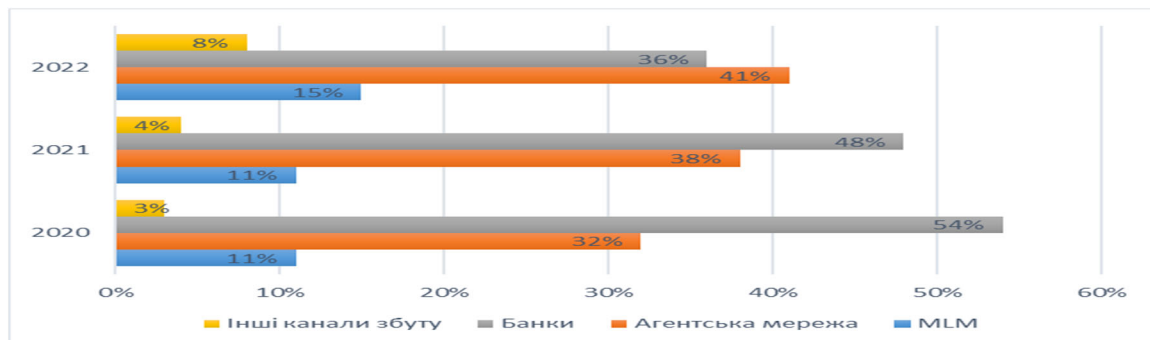
- частка страхових премій зі страхування фінансових ризиків поступово зменшується в два рази з 9 % у 2020 році до 4 % у 2022 році.

Рис. 3. Частка валових страхових премій з страхування кредитів та фінансових ризиків у загальних страхових премій на ринку України, %

Джерело: складено автором з використанням [8].

На рис. 4. наведена структура каналів збуту у новому бізнесі зі страхування життя в Україні, яка показує, що у 2020-2021 роках найбільшу частку 54 % і 48 % відповідно мав банківський канал збуту, проте в 2022 році він зайняв друге місце після страхових агентів. Така ситуація свідчить про активне застосування банківського страхування на українському ринку страхування життя. Скорочення його частки у 2022 році можна пояснити виїздом населення країни за кордон чи в інші регіони України внаслідок повномасштабної війни.

Рис. 4. Структура каналів збуту у новому бізнесі зі страхування життя в Україні у 2020-2022 роках

Джерело: [2, с. 3].

Відповідно звітності НБУ [2, с. 13] у 2021-2022 роках не відбувалося розірвання договорів зі страхування життя які укладалися банками. Це, на нашу думку, може свідчити про фінансову грамотність клієнтів, які укладали договори зі страхування життя через банки та їх здатність приймати виважені рішення.

Таким чином, сучасний стан розвитку банківського страхування в Україні свідчить про те, що між банками і страховиками формується співпраця щодо запровадження банківського страхування у вигляді укладання договорів страхування через банківські установи. При цьому українські банки активно продають договори зі страхування життя як страхові посередники, що задовольняє потреби всіх учасників співпраці.

Попри помітні переваги використання банківського страхування та наявність взаємних переваг для банку й страховика, цей вид фінансового партнерства має також певні проблеми при застосуванні.

Однією з таких проблем є виникнення конфлікту інтересів між банком і страховиком. Так для отримання більшого доходу банк може пропонувати потенційним страхувальникам страхові послуги, які принесуть йому більшу вигоду. Вирішити цю проблему можливо шляхом укладання комплексної угоди про банківське страхування або створення спільних планів продаж, що зможе врахувати інтереси обох сторін.

Ще однією проблемою є те, що іноді банківські працівники не мають достатньо знань адже страхова послуга специфічна і складна. Вирішити цю проблему можливо шляхом посилення вимог щодо фахової освіти страхових посередників та підвищення кваліфікації шляхом навчання працівників банку і страховика з метою отримання універсального спеціаліста з банківського страхування.

Також проблемою є невідповідність чинного українського законодавства європейським нормам та стандартам здійснення банківського. Вирішити цю проблему можливо на державному рівні переглядом всього чинного страхового і банківського законодавства та приведення його у відповідність європейському.

Суттєвою проблемою є низький рівень цифровізації банківського страхування в порівнянні з європейськими країнами. Вирішити цю проблему можливо розробленням українськими банками

разом з страховиками спільних мобільних додатків чи комплексну фінансову послугу, яка поєднувала би банківську і страхову послугу.

Висновки

Таким чином, запропоноване нами визначення банківського страхування розкриває його економічну сутність і окреслює його основні складові.

Проведене дослідження сучасного стану банківського страхування в Україні виявлено, активне запровадження банківського страхування, що забезпечує банкам додаткові джерела доходу і відповідно прибутків, а страховикам - зростання обсягів страхових портфельів і відповідно також прибуток. Про ефективність банківського страхування вказує відсутність розірваних договорів зі страхування життя, укладених через банки впродовж 2021-2022 років.

Обґрунтовані основні проблеми євроінтеграції банківського страхування України та запропоновані шляхи їх вирішення дозволить розвивати банківське страхування на ринку страхових послуг в Україні, що надасть додаткової стабільності як банківському так і страховому сектору для їх євроінтеграції.

Перспективним напрямком подальших досліджень є вивчення впливу різних факторів на розвиток банківського страхування в Україні.

Список використаних джерел

1. Аванесова Н. Е. Bancassurance як форма співпраці страхових компаній та банківських установ. *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"* : зб. наук. пр. темат. вип. : *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. Харків : НТУ "ХПІ". 2012. № 45 (951). С. 3-9. URL : <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/f9ca20df-894f-41c9-b7b6-29bc76d436d4>.
2. Аналіз портфельів страховиків зі страхування життя за 2020-2022 роки. Департамент нагляду за ринком небанківських фінансових послуг. Управління нагляду за страховим ринком. НБУ. Київ. 2023. 16 с. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%84%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2_2020_22_life_07_11_2023.pdf?v=6.
3. Борисюк О. В. Тенденції банкострахування в умовах нестабільності розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. 2019. № 1(2). С. 428-432. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_1%282%29_43.
4. Дзедзик І. Б. Причини та проблеми виникнення банкострахування (bankassurance) в Україні. *Регіональна економіка*. 2013. № 3. С. 154-160. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/68213/15-Dzedzyk.pdf>
5. Іващук Н. Л., Іващук О. В. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління*. 2008. № 611 С. 64-71. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/460>.
6. Кремень В. М. Особливості використання концепції "bancassurance" у діяльності фінансових конгломератів. *Економічний простір*, 2008. №20/1. с. 99-106. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54880/7/Kremen_Osoblyvosti_vykorystannia.pdf.
7. Павленко О.П., Дуброва Н.П. Страхування банківських ризиків як складова фінансового забезпечення в умовах інтеграції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9. С. 186-190. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/257.pdf.

8. Показники діяльності страхових компаній. НБУ: веб-сайт: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
9. Соловей Н. В. Взаємодія страхових компаній та комерційних банків. 8с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/296363353.pdf>.
10. Тринчук В. В., Кучеренко В. В. Зарубіжний досвід розвитку банкострахування. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 4. С. 166-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2017_4_34.
11. Фатєєва Т., Павленко О. П. Банківське страхування в Україні і за кордоном. Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро : ДДАЕУ, 2021. С. 215-217. URL: <http://surl.li/nocgq>.
12. European insurance industry database. Total insurance. DatabaseMarch2022. URL : <https://www.insuranceeurope.eu/statistics>